

LABRADOR, FELTSPAT MED FARVESPILL.

Av førstekonservator Inge Bryhni (Aftenposten 5/9-72.

Labrador kan synes å være en grå og uanseelig sten inntil vi får den i en særlig vinkel opp mot lyset. Men da kan det plutselig lyne i en intens metallisk blåfarge eller et spektrum av farger.

Ikke slik å forstå at ethvert stykke av labrador gir fargespill: nei det er i virkeligheten ganske sjeldent og bare synlig i bestemte retninger hos mineralet.

Bare sammensetninger med omtrent like store mengder av de to ytterledd natriumfeltspat og kalsiumfeltspat viser fargespill karakteristisk for ekte labrador.

Fargespillet er helst i blått, men fiolett, grønt, gult og kobberødt kan også opptre. Skal vi sammenligne med noe kjent fra dyreriket, måtte det bli med fargene hos norske sommerfulger, fjærene hos en påfugl eller innsiden av et muslingskall.

Ikke rart at ekte labrador er høyt skattet

som smykkesten!

Vi kan kalle fargespillet for »schiller» eller »labradorisering». En tilsvarende effekt finnes hos andre feltspater, f.eks. peristeritt, månesten og alkaliefeltspaten i bergarter ved Stavern og Larvik.

Men hva skyldes så dette merkelige fargespillet hos ekte labrador?

For å få svar på dette spørsmålet ved en vakker utstillingsprøve som museet fikk som gave fra amatørmineralogen Elisabeth Gjertsen, lot jeg spalteflatene etse et minutt i flussyredamp og undersøkte effekten ved 11 000 gangers forstørrelse. Et sett av parallelle riller var tydelig å se: mineralet måtte bestå av tett sammenvekste lameller hvis sammensetning og struktur var tilstrekkelig forskjellig til at flussyredampen kunne merke forskjell!

Når hvitt lys med alle sine regnbuens far-

KENT A.S

Gaukås Stasjon, N-4860 Treungen,

ENGROS

Kataloger/prislister
Til Registrerte For-
handlere & Produsenter

TLF. (036) 45 893 45 903
BANK NISSEDAL SPAREBANK
BANKGIRO 2714 05 00149

HOBBY & INDUSTRIMASKINER
UTSTYR & TILBEHØR
FOR BEARBEIDING AV
STEIN SMYKKEHALVFABRIKATA ...
SMYKKER GAVEARTIKLER -
RASTEIN --- MINERALER

ger faller skrått inn mot et materiale bygget opp av slike små lameller, vil noe av det reflekteres fra alle grenseflatene. Stråler som er reflektert fra forskjellige grenseflater vil ha tilbaketragte ulike veilengder og må interferere med hverandre. Hvor bølgebevegelsene kommer ut i utakt blir det en svekkelse, og hvor forskjellen i veilengde svarer til et helt antall bølglengder vil det bli et kraftig ensfarget lys. Hvis de to sett lameller har en tykkelse på gjennomsnittlig 725 og 651 Å — eller ti-milliontedels millimeter, vil det reflekterte lys forsterkes med bølglengder som gir oss den fargeopplevelsen som vi kaller

blått. Ved andre tykkelser av lamellene vil det reflekterte lyset svinge i takt ved andre bølglengder og gi oss inntrykk av andre farger.

I Norge opptrer ekte labrador som opptil over 10 cm store krystaller i anorthosittiske bergarter ved Hidra, Jøssingfjorden og Åna-Sira. En krystall fra Jøssingfjorden er dyptblå langs kantene og går over i gult og orange mot kjernen. En slik fargeendring skyldes sannsynligvis at krystallen har litt høyere innhold av kalsiumfeltspat og litt bredere lameller henimot kjernen enn ved randen.

NAGS TOMBOLASTAND PÅ STEINMESSEN!

Vi trenger premier i form av gode, merkede stuffer. Send til NAGS: 100 stuffer fra hver forening. Hvis du skal på messen, ta de bare med!

Vi er der vi også!

Støtt opp om NAGS-nytt. Ta et tak du også!

NORDISK STEINMESSE I FREDRIKSTAD.

KONKURANSE!

Foreninger og private innbys til å stille ut sin beste stuff.

Det konkurreres i tre klasser:

Klasse 1: Beste stoff fra Østfold.

Klasse 2: Beste stoff fra Norden.

Klasse 3: Beste stoff fra hele verden.

Påmelding: Kr. 10,-

De beste blir premiert!

NORDISK STEINMESSE I FREDRIKSTAD.

FORENINGSUTSTILLING!

Alle foreninger i NORDEN ønskes velkommen med sin egen utstilling etter fritt valg. Meld dere på til årets største amatørmonstring!

Bordleien er fri!

